

Sygn. akt I ACa 97/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Lewandowska (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Idasiak-Grodzińska SO del. Izabela Wieczór
Protokolant:	stażysta Agata Karczewska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa J. C. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 17 października 2014 r. sygn. akt I C 1042/12

I/ oddala apelację;

II/ zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

I ACa 97/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo J. C. (1) przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w (...) o zapłatę kwoty 400.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2008 roku do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia za bezprawne, zdaniem powoda, działanie wymienionego Sądu jako organu władzy publicznej, polegające na wszczęciu i prowadzeniu wobec powoda postępowania karnego w sprawie pod sygn. akt IX K 815/11 pomimo braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, a w konsekwencji tego – zastosowaniu wobec powoda środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i wydania wyroku skazującego.

Sąd Okręgowy przedstawił następujące ustalenia faktyczne w sprawie:

W dniu 9 października 2008 r. małżonka powoda M. C. złożyła zawiadomienie o popełnieniu przez powoda przestępstwa na szkodę córki, z art.199 k.k. i art.197 k.k. W związku z tym powód został w tym samym dniu zatrzymany i w dniu 11 października 2008 r. przedstawiono mu zarzuty dotyczące obcowania płciowego z córką P. C. poniżej 15 roku życia, obcowania z nią po ukończeniu 15 roku życia, usiłowania zgwałcenia w 2007 roku, rozpijania małoletnich P. C. i M. W., a także zarzut popełnienia przestępstwa z art.207 § 1 k.k. na szkodę M. C.. W dniu 2 lutego 2009 r. wydano postanowienie o zmianie zarzutów, w którym zarzuty dotyczące obcowania płciowego z córką połączono w jeden, zarzut z art.208 k.k. uzupełniono o przepis art.12 k.k., zarzut znęcania się nad żoną doprecyzowano i uzupełniono, dodano zarzut popełnienia czynu z art.197 § 1 i 2 k.k. na szkodę syna J. C. (2) oraz zarzut popełnienia czynu z art.202 § 4a k.k. W dniu 5 czerwca 2009 r. wydano kolejne postanowienie o zmianie zarzutów, dodając do nich zarzut dopuszczenia się przestępstwa z art.197 § 1 k.k. na szkodę M. C..

W dniu 30 czerwca 2009 roku wniesiony został przeciwko powodowi do Sądu Rejonowego w (...) akt oskarżenia o czyny:

- 1) z art.197 § 1 i 2 k.k. w zb. z art.13 § 1 k.k. w zw. z art.197 § 1 k.k. w zb. z art.200 § 1 k.k., z art.199 § 2 k.k. w zw. z § 1 k.k., z art.201 k.k. w zw. z art.11 § 2 k.k. i art.12 k.k. popełnione na szkodę małoletniej córki P. C.,
- 2) z art.208 k.k. w zw. z art.12 k.k. popełniony na szkodę małoletniej P. C. i M. W.,
- 3) z art.207 § 1 i 3 k.k. w zb. z art.157 § 1 k.k. w zw. z art.11 § 2 k.k. popełniony na szkodę żony M. C.,
- 4) z art.202 § 4a k.k.,
- 5) z art.197 § 1 k.k. popełniony na szkodę M. C.,
- 6) z art.197 § 1 i 2 k.k. w zw. z art.197 § 4 k.k. w zb. z art.200 § 1 k.k., z art.199 § 2 k.k. w zw. z § 1 k.k. i art.201 k.k. – popełnione na szkodę małoletniego syna J. C. (2).

Po wpływie aktu oskarżenia sprawa została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w (...) pod sygn. akt IX K 198/09, po czym Sąd ten wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę w zakresie zarzucanego powodowi czynu z art.197 § 1 i 2 k.k. na szkodę syna J. C. (2) i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Sprawa wyłączona prowadzona była pod sygn. akt XIV K 115/10 i została zakończona prawomocnym wyrokiem wskazanego wyżej Sądu Okręgowego z dnia 15 lipca 2011 r., skazującym powoda na karę 10 lat pozbawienia wolności. Natomiast wyrokiem z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie IX K 198/09 Sąd Rejonowy w (...) uznał powoda za winnego popełnienia wszystkich zarzucanych mu czynów, za które wymierzył mu jednostkowe kary pozbawienia wolności i ostatecznie skazał powoda na karę łączną w wymiarze 10 lat pozbawienia wolności, ustalając, że można go warunkowo zwolnić z odbycia reszty kary po odbyciu przez niego co najmniej 7 lat kary pozbawienia wolności. Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy zaliczył oskarżonemu na poczet wymierzonej kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności w ramach tymczasowego aresztowania od dnia 9 października 2008 r. do dnia 10 listopada 2010 roku przyjmując, że jeden dzień pozbawienia wolności równoważny jest jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę od powyższego wyroku Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 20 czerwca 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V Ka 194/11 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze łącznej oraz o ustaleniu okresu minimalnego, po którym zajdzie możliwość zastosowania warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary, uchylił zaskarżony wyrok w zakresie skazania powoda za dwa czyny i w tej części przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w (...), a co do części rozstrzygnięcia utrzymanej w mocy połączył pozostałe kary jednostkowe pozbawienia wolności w karę łączną 4 lat pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie wyrok powyższy został utrzymany w mocy.

W uzasadnieniu swojego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że wśród podstaw wyroku Sądu pierwszej instancji w zakresie punktów I i III znalazły się dowody, które nie zostały ujawnione na rozprawie głównej w sposób przewidziany prawem. Jednocześnie, co do punktu I wyroku Sąd Okręgowy podniósł, że M. C. jako matka małoletniej pokrzywdzonej nie posiadała uprawnienia do złożenia w jej imieniu wniosku o ściganie oskarżonego w zakresie zachowań kwalifikowanych z art.197 § 1 i 2 k.k., albowiem stało temu na przeszkodzie unormowanie art.98 § 2 pkt 2 i § 3 k.r.o. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że powyższy brak wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej może być konwalidowany w toku dalszego postępowania przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Ponadto Sąd Okręgowy dostrzegł uchybienia w zakresie ustalenia czasu popełnienia i kwalifikacji prawnej czynów objętych punktami I i III wyroku. W związku z powyższym Sąd Okręgowy stwierdził, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji winien od nowa przeprowadzić postępowania dowodowe w zakresie koniecznym do ustalenia okoliczności czynów ujętych w punktach I i III zaskarżonego wyroku, istotnych dla rozstrzygnięcia o winie oskarżonego i subsumcji jego zachowania oraz ewentualnej represji karnej. Sąd odwoławczy wskazał nadto, że rzeczą Sądu Rejonowego będzie odebranie od pełnoletniej obecnie P. C. oświadczenia co do tego, czy żąda ona ścigania oskarżonego za zachowania kwalifikowane z art.197 § 1 i 2 k.k.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w wyżej wskazanym zakresie, wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r. pod sygn. akt IX K 815/11 Sąd Rejonowy w (...) uznał oskarżonego J. C. (1) za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i skazał go na karę łączną 9 lat pozbawienia wolności. Na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę, Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 19 maja 2014 r. wydanym w sprawie V Ka 109/14 zaskarżony wyrok utrzymał w całości w mocy, uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy za nietrafne uznał zarzuty prowadzenia postępowania o czyn kwalifikowany, m.in. z art.197 k.k., pomimo braku wniosku o ściganie. Sąd odwoławczy wskazał, że brak formalnego wniosku o ściganie może być uzupełniony w każdym stadium toczącego się postępowania karnego, a więc nie tylko przed jego umorzeniem, ale także po jego prawomocnym umorzeniu – o ile nie nastąpiło przedawnienie karalności przestępstwa ściganego na wniosek. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, że złożenie wniosku o ściganie przez pełnoletnią już pokrzywdzoną uniemożliwiło umorzenie postępowania na podstawie art.17 § 1 pkt 10 k.p.k. W takiej sytuacji – jak wskazał Sąd – nie ma znaczenia to, że do czasu złożenia wniosku postępowanie toczyło się pomimo braku takiego wniosku, skoro wniosek taki został jednak złożony przed wydaniem wyroku. Sąd Okręgowy za nietrafne uznał również zarzuty powoda odnoszące się do wszystkich postępowań prowadzonych z jego udziałem, wskazując m.in., że wydawanie kolejnych postanowień o zmianie zarzutów było zgodne z przepisem art.314 k.p.c. i wynikało ze stopniowego uzupełniania materiału dowodowego w toku śledztwa, że nie doszło do naruszenia zakazu reformationis in peius, ani przepisów dotyczących tymczasowego aresztowania.

W toku postępowania karnego, od dnia 9 października 2008 r. do dnia 25 października 2012 r. wobec powoda stosowany był środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. W związku ze składanymi przez powoda zażaleniami na postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, stosowanie powyższego środka stanowiło przedmiot kontroli Sądu Okręgowego.

Obecnie powód odbywa karę 10 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie XIV K 115/10.

Mając na uwadze przedstawione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy ocenił powództwo jako bezzasadne. Przytaczając przepis art.417 k.c. który stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna, wykonująca tę władzę z mocy prawa, Sąd orzekający stwierdził, że powód nie wykazał żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa, ani wysokości dochodzonego roszczenia w kwocie 400.000 zł. Zdaniem Sądu pierwszej instancji analiza ustalonych w toku postępowania okoliczności faktycznych nie daje podstaw do przyjęcia, że powód w wyniku bezprawnych działań pozwanego doznał krzywdy poprzez zastosowanie wobec niego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania we wskazanym przez powoda okresie.

Sąd orzekający zważył, że wobec powoda uprawnione organy państwa, do których należy wskazany przez niego Sąd Rejonowy w (...), podejmowały w ramach obowiązujących przepisów prawa karnego materialnego i procesowego szereg czynności w prowadzonym przeciwko powodowi postępowaniu karnym. Z tej przyczyny działanie pozwanego nie było bezprawne, a w konsekwencji nie skutkuje odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa. Sąd orzekający wskazał, że długotrwałe stosowanie wobec powoda tymczasowego aresztowania znajdowało podstawę prawną w przepisach prawnokarnych, w tym – w art.258 § 2 k.p.k., art.250 § 2 k.p.k., art.257-262 k.p.k. Postępowanie karne wykazało nadto, że podnoszony przez powoda brak formalnego wniosku o ściganie mógł być uzupełniony w każdym stadium toczącego się postępowania i pełnoletnia P. C. złożyła przedmiotowy wniosek w jego dalszym toku. Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie dawały zatem podstaw do przyjęcia, że działanie pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w (...) było bezprawne, co oznacza brak zasadniczej przesłanki odpowiedzialności pozwanego przewidzianej w art.417 k.c. Z tej przyczyny powództwo zostało oddalone na podstawie powyższego przepisu w zw. z art.448 k.c. a contrario. W orzeczeniu o kosztach procesu Sąd Okręgowy kierował się sytuacją materialną powoda, odstępując od obciążenia go przedmiotowymi kosztami w oparciu o przepis art.102 k.p.c.

Od przedstawionego wyroku powód wniósł apelację, zarzucając:

- 1) brak orzeczenia co do istoty sprawy, tj. dopuszczalności postępowania sądowego w sprawie IX K 198/09 Sądu Rejonowego w (...),
- 2) nieustanowienie pełnomocnika z urzędu,
- 3) pominięcie osobistego przesłuchania powoda przez Sąd orzekający.

Wskazując na te zarzuty powód wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa wniosła w imieniu pozwanego Skarbu Państwa odpowiedź na apelację, domagając się jej oddalenia i zasądzenia od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna. Sąd pierwszej instancji poczynił w przedmiotowej sprawie bardzo szczegółowe ustalenia faktyczne, które Sąd odwoławczy w całości podziela, czyniąc z nich podstawę faktyczną także dla własnego rozstrzygnięcia. Na aprobatę zasługuje także ocena prawna tych ustaleń, przedstawiona przez Sąd pierwszej instancji w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku.

Nie sposób zgodzić się z zarzutem skarżącego co do nieorzeczenia o istocie sprawy przez Sąd Okręgowy oraz niezgodnego z art.328 § 2 k.p.c. zaniechania „wyjaśnienia rozstrzygnięcia dopuszczalności postępowania karnego, wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia, zaniechania przesłanki związku przyczynowego” (według określeń powoda na s.1v. i s.2 apelacji – K.363v., K.364). Obszerne motywy pisemne zaskarżonego wyroku jednoznacznie wskazują, że Sąd orzekający w sposób szczegółowy wypełnił powinności wynikające z treści art.328 § 2 k.p.c., określił bowiem prawidłowo podstawę faktyczną rozstrzygnięcia oraz wyjaśnił jego podstawę prawną, przytaczając odpowiednie przepisy prawa. Wskazał, na jakich dowodach się oparł, a jakie oraz z jakich przyczyn uznał za zbędne dla rozstrzygnięcia.

Podkreślenia wymaga to, że w istocie ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie pozostają pomiędzy stronami bezsporne, bowiem żadna ze stron (także i powód) nie kwestionuje przebiegu prowadzonego wobec powoda postępowania karnego przed Sądem Rejonowym w (...). Sporna natomiast pozostaje ocena prawna tych ustaleń, bowiem powód w działaniach wymienionego Sądu Rejonowego, opisanych precyzyjnie przez Sąd pierwszej instancji, konsekwentnie dopatrywał się nieprawidłowości skutkujących odpowiedzialnością cywilnoprawną.

Wskazać należy, że trafnie Sąd pierwszej instancji rozpatrując kwestię ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa za krzywdę wyrządzoną powodowi – jak podnosił skarżący – w związku z prowadzeniem przeciwko niemu postępowania karnego bez należytego umocowania prawnego wynikającego z obligatoryjnego wniosku o ściganie złożonego przez osobę uprawnioną, odwołał się do podstawy prawnej wynikającej z treści art.417 § 1 k.c. W każdym jednak przypadku skuteczne dochodzenie odszkodowania bądź zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę wyrządzoną czynem niedozwolonym innej osoby wymaga w procesie cywilnym wykazania przez poszkodowanego jednoczesnego spełnienia trzech przesłanek: winy sprawcy – w odniesieniu do pozwanego Skarbu Państwa rozumianej jako niezgodność z prawem jego działania, równoznaczna z bezprawnością, szkody (bądź wystąpienia krzywdy jako szkody o charakterze niemajątkowym) oraz związku przyczynowego pomiędzy nimi. Brak wystąpienia choćby jednej z tych przesłanek wyklucza możliwość skutecznego dochodzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia.

Sąd pierwszej instancji, oceniając poczynione w sprawie ustalenia faktyczne dotyczące przebiegu postępowania karnego prowadzonego przeciwko powodowi, prawidłowo uznał, że powód w pierwszym rzędzie nie wykazał bezprawności działania Skarbu Państwa w fakcie prowadzenia przeciwko powodowi analizowanego postępowania karnego pomimo braku wniosku o ściganie złożonego przez osobę uprawnioną, stosowania w jego trakcie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i w rezultacie – dopuszczenia do krzywdzącego zdaniem powoda, długotrwałego pozbawienia wolności. Działanie pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w (...) wobec powoda wielokrotnie poddawane było kontroli instancyjnej przewidzianej w przepisach postępowania karnego i w kodeksie karnym, w ramach której zastrzeżenia powoda, w tym co do znaczenia braku skutecznego wniosku o ściganie dla możliwości prowadzenia wobec niego postępowania karnego, zostały zanalizowane przez uprawnione organy i poddane ocenie prawnej. Zarzuty powoda nie zostały przy tym podzielone, co skutkowało jego prawomocnym skazaniem za zarzucane mu czyny na wieloletnią karę pozbawienia wolności.

W apelacji wniesionej w sprawie niniejszej powód w istocie, zarzucając bezprawność działania pozwanego Skarbu Państwa, kontynuuje zakończoną już w postępowaniu karnym polemikę z oceną prawną wyrażoną przez Sąd Rejonowy w (...), a następnie Sąd Okręgowy w Gdańsku jako sąd odwoławczy, w sprawie prowadzonej przeciwko powodowi. Nadal powód zarzuca, że nieprawidłowe i bezprawne było prowadzenie przeciwko niemu tego postępowania bez właściwego wniosku o ściganie za czyny przeciwko małoletniej wówczas córce, a także twierdzi w niniejszej apelacji, że brak było w materiale dowodowym zebranym w sprawie o przestępstwo na szkodę syna powoda J. C. (2) faktów i dowodów, które miałyby świadczyć o popełnieniu zarzucanych mu w tym zakresie przestępstw, a akt oskarżenia oparty został jedynie o insynuacje. W tej sytuacji, jak podnosił powód, postępowanie karne przeciwko niemu prowadzone było bezprawnie, bowiem powinno zostać umorzone.

Odnosząc się do powyższych zarzutów powoda stwierdzić należy ich całkowitą i oczywistą bezzasadność. Nie może bowiem odnieść żadnego skutku zarzut prowadzenia wobec powoda postępowania karnego bezprawnie, to jest bez określonych faktów i dowodów, w sytuacji prawomocnego skazania go za zarzucane mu czyny na szkodę J. C. (2) w sprawie XIV K 115/10 wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 15 lipca 2010 roku na karę 10 lat pozbawienia wolności, którą powód aktualnie odbywa w zakładzie karnym. Za niedopuszczalne należy uznać dopatrywanie się przez powoda w niniejszym sporze cywilnym bezprawności działania Skarbu Państwa poprzez kwestionowanie oceny dowodów niezawisłego sądu, który ocenił je w prawomocnie zakończonej sprawie karnej. Z tej przyczyny nietrafne pozostają zarzuty apelacji, w których powód kwestionuje kompetencje biegłej sądowej z zakresu psychologii występującej w procesie karnym i wydającej tam opinię, na której m.in. opierał się sąd karny jako sąd orzekający. Wszelkie zarzuty co do dowodu z opinii biegłego mogły i powinny być przez powoda podnoszone i rozpatrywane w procesie karnym, prowadzącym do skazania powoda za popełnione przestępstwa. W sytuacji istnienia prawomocnego wyroku skazującego „weryfikacja” tego wyroku, kontestowanego nadal przez powoda, w procesie cywilnym jest niemożliwa i niedopuszczalna.

Podkreślenia wymaga przy tym to, że proces niniejszy prowadzony był w oparciu o określoną przez powoda podstawę faktyczną, w ramach której skarżący wskazywał na prowadzenie postępowania karnego przez Sąd Rejonowy w (...)

bez właściwego wniosku o ściganie jako przejaw niezgodnego z prawem działania pozwanego Skarbu Państwa. Rozszerzenie tej podstawy faktycznej na okoliczności związane z inną sprawą, prowadzoną przez inną jednostkę organizacyjną pozwanego Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Gdańsku jako prowadzący sprawę XIV K115/10) na etapie postępowania apelacyjnego, niezależnie od niezasadności stawianych zarzutów, nie jest dopuszczalne.

Niezasadne są zarzuty powoda odnoszące się w dalszym ciągu do kwestii prowadzenia przeciwko niemu postępowania karnego przez Sąd Rejonowy w (...) bez wniosku o ściganie. Odwołać się należy w tym miejscu do stanowiska Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie V Ka 194/11, a następnie V Ka 109/14, który jako sąd II instancji rozpatrujący ten między innymi zarzut powoda w ramach wniesionych przez niego i jego obrońcę apelacji stwierdził, że brak właściwego wniosku o ściganie nie stanowi przeszkody do wszczęcia, prowadzenia i kontynuowania postępowania karnego, o ile zostanie uzupełniony w odpowiednim czasie. W sprawie prowadzonej przeciwko powodowi brak ten został, zgodnie z zaleceniem sądu odwoławczego, uzupełniony w toku procesu, a przez to przejściowy brak uprawnienia do ścigania powoda za określone czyny został konwalidowany w sposób prawem dozwolony w procedurze karnej. Konwalidacja tego mankamentu postępowania karnego wyłączyła możliwość stwierdzenia, że działanie pozwanego w tym względzie było bezprawne. Tym samym wszystkie negatywne dla powoda konsekwencje prowadzenia postępowania karnego, w tym – pozbawienie go wolności w związku z długotrwałym stosowaniem tymczasowego aresztowania, a następnie skazaniem – nie mogą być uznane za działania bezprawne. Zważyć przy tym należy, że powód ostatecznie po uzupełnieniu m.in. wskazanego wyżej braku został po ponownym rozpoznaniu sprawy prawomocnie skazany na karę łączną 9 lat pozbawienia wolności, a apelacje powoda i jego obrońcy w sprawie karnej zostały uznane za oczywiście bezzasadne.

W tych warunkach jakiegokolwiek subiektywne poczucie krzywdy i niesprawiedliwości, podnoszone przez powoda w związku z powyższymi okolicznościami, muszą być uznane za pozbawione obiektywnego uzasadnienia. Skarżący nie może, w ramach powództwa cywilnego, podejmować próby weryfikacji czynności podejmowanych w ramach ustawowych uprawnień sądu w postępowaniu karnym (np. oceny dowodu z opinii biegłego) ani negować zasadności prawomocnego skazania, które było poddane pełnej kontroli instancyjnej w myśl przepisów postępowania karnego i w którym te same zarzuty powoda co do przebiegu postępowania karnego zostały poddane ocenie i prawomocnie rozstrzygnięte. Z tej przyczyny za bezzasadne uznać należy stawiane w obecnej apelacji powoda zarzuty, w których skarżący kwestionuje oddalenie przez Sąd pierwszej instancji jego wniosków dowodowych. Zebrany przez ten Sąd materiał dowodowy był bowiem w pełni wystarczający do poddania roszczenia powoda ocenie prawnej, a zgłaszane przez niego dowody (np. z opinii biegłych) nie miały waloru istotności ani przydatności dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu. Sąd Okręgowy szczegółowo i zgodnie z art.328 § 2 k.p.c. wyjaśnił, z jakich przyczyn nie zdecydował o przeprowadzeniu tych dowodów, a jego motywacja również w tym zakresie zasługuje na pełną aprobatę (v.s.6 uzasadnienia wyroku SO – K.352).

Niezasadny jest stawiany w apelacji powoda zarzut nieprzydzielenia mu adwokata z urzędu. W ocenie Sądu Apelacyjnego nieuwzględnienie wniosków (kilku) powoda w tym zakresie nie prowadziło do nieważności postępowania ani pozbawienia powoda możliwości realizacji jego prawa do obrony. Należy wskazać, że postanowieniem z dnia 8 stycznia 2013 roku (K.49) Sąd Okręgowy oddalił pierwszy taki wniosek, zaś powód pomimo pouczenia nie składał środka odwoławczego od powyższego postanowienia, podobnie jak nie zaskarżał kolejnych postanowień rozstrzygających negatywnie jego wnioski w tym zakresie, z dnia 5 kwietnia 2013 (K.120), 12 września 2013 (K.209) i z dnia 25 września 2014 roku (K.330). Również Sąd Apelacyjny nie dopatrył się podstaw do uwzględnienia dalszego wniosku powoda o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu. Należy zważyć, że sprawa niniejsza nie jest skomplikowana ani pod względem faktycznym, ani pod względem prawnym. Powód, pomimo prowadzenia procesu w warunkach odbywania kary pozbawienia wolności, w sposób szczegółowy, jasny i zrozumiały przedstawiał kilkakrotnie swoje stanowisko w sprawie, składając obszerne pisma procesowe wraz z wnioskami dowodowymi. Powód miał też możliwość wglądu w akta sprawy, jak i uzyskiwania kopii orzeczeń i protokołów. W tym stanie rzeczy udział profesjonalnego pełnomocnika w procesie po stronie powoda nie był niezbędny.

Nietrafny jest przy tym zarzut powoda o pominięciu dowodu z osobistego przesłuchania go w charakterze strony przez Sąd orzekający. Jak to wynika z akt sprawy, powód miał możliwość osobistej prezentacji swojego stanowiska

procesowego, bowiem był przesłuchany w drodze pomocy prawnej przed sądem wezwanym (v. protokół przesłuchania powoda – K.149-151). Skorzystanie przez Sąd orzekający z możliwości przesłuchania strony powodowej w taki sposób jest zgodne z prawem i w niczym nie narusza zasady bezpośredniości postępowania. Sąd wezwany w zakresie tej czynności w pełni zastępuje bowiem sąd orzekający. Protokół przesłuchania powoda przed sądem wezwanym wskazuje przy tym, że powód złożył obszernie zeznania w sprawie i miał pełną możliwość swobodnego przedstawienia wszystkich swoich twierdzeń faktycznych, własnej oceny sprawy oraz złożenia wszelkich wniosków, jakie uznawał za potrzebne do właściwego rozstrzygnięcia sporu. Również i w postępowaniu apelacyjnym powód miał pełną możliwość przedstawienia własnego stanowiska i argumentacji, co uczynił składając kilka pism procesowych. Podnieść przy tym należy, że w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie wymaga oceny prawnej, a nie kwestii faktycznych, które pozostają między stronami niesporne, bowiem wynikają z akt prowadzonego przeciwko powodowi postępowania karnego. Z tego względu większy aniżeli realnie zapewniony udział osobisty powoda w czynnościach sądowych w obu instancjach nie był niezbędny ani nie mógł mieć wpływu na wynik procesu.

Reasumując, w pełni prawidłowa była ocena Sądu pierwszej instancji co do braku bezprawności działania pozwanego Skarbu Państwa. Już przy tym brak spełnienia tej jednej przesłanki wyłącza możliwość przypisania pozwanemu odpowiedzialności cywilnoprawnej przewidzianej w art.417 § 1 k.c. i zbędnym czyni badanie dalszych elementów, w postaci szkody bądź rozmiaru doznanej krzywdy oraz związku przyczynowego pomiędzy nimi. Z tego względu zarzuty apelacji powoda co do zaniechania badania tych przesłanek przez Sąd pierwszej instancji są nieuzasadnione. W konsekwencji w pełni prawidłowa jest ocena Sądu pierwszej instancji co do braku podstaw do uwzględnienia roszczenia w jakimkolwiek zakresie. Mając zaś powyższe na uwadze również Sąd Apelacyjny, dzieląc w pełni ustalenia i ocenę prawną Sądu orzekającego, oddalił apelację powoda w całości na podstawie art.385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd drugiej instancji orzekł w oparciu o przepisy art.108 § 1 k.p.c. w związku z art.11 ust.3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz.1417 ze zm.) w związku z art.98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art.99 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie znalazł przy tym podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie przepisu art.102 k.p.c. Uzasadnieniem dla odstąpienia od obciążenia strony na zasadach ogólnych kosztami postępowania nie jest sama w sobie jej zła sytuacja materialna. Przepis art.108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz.1025 ze zm.) jednoznacznie stanowi, że zwolnienie od kosztów sądowych, z jakiego korzysta powód ze względu na brak środków finansowych, nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Od obciążenia powoda kosztami postępowania w całości zwolnił powoda w zaskarżonym wyroku Sąd pierwszej instancji, kierując się sytuacją materialną powoda. Sąd ten, w obszernym i starannie sporządzonym uzasadnieniu pisemnym wyroku, szczegółowo wyjaśnił przy tym, z czego wynika brak podstaw dochodzonego roszczenia, przedstawiając analizę faktyczną oraz prawną rozstrzygnięcia, co winno było usunąć wątpliwości powoda wywołane jego subiektywnym poczuciem krzywdy. Zaskarżenie wyroku Sądu pierwszej instancji przez powoda apelacją winno zatem uwzględniać tę okoliczność, bowiem skarżący zdecydował się na kontynuowanie sporu pomimo wyjaśnienia mu wszystkich jego aspektów faktycznych i prawnych.

Skorzystanie przez powoda z jego uprawnienia procesowego do zaskarżenia orzeczenia w tych warunkach nie uzasadnia pozbawienia pozwanego prawa do zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za postępowanie przed Sądem drugiej instancji. Powód nie przedstawił bowiem w postępowaniu apelacyjnym żadnych szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby zastosowanie wobec niego wyjątkowych zasad orzekania o kosztach, wynikających z art.102 k.p.c. Z przyczyn wyżej przedstawionych nie dopatrzył się ich również z urzędu Sąd Apelacyjny.

Przepis art.98 § 1 k.p.c. stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W myśl art.98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Zgodnie zaś z art.99 k.p.c. Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez

Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Zasądzając od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego kwotę 5.400 zł Sąd Apelacyjny miał zatem na względzie wartość przedmiotu zaskarżenia (400.000 zł) oraz stawkę wynagrodzenia adwokata od tej wartości, przewidzianą w § 6 pkt 7 w związku z § 13 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz.461).